

Universitätsbibliothek Paderborn

Evropeae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Anglia

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1671

Capvt VII. Excipiuntur peramanter Seminario Remensi; corroboratur ab Alano singulariter Campianus; Golduuellus Episcopus profectionis consilium mutat? deterrentur & Patres ab eo consilo; Personius ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10773

Excipiuntur per amanter Seminario Remensi; corroboratur ab Alano singulariter Campianus; Golduillus Episcopus profectionis consilium mutat; deterrentur & Patres ab eo consilio; Personius audenter & liberè pergit intratque in Angliam; paulo post etiam Campianus, sed peculiari Dei auxilio.

CAP V T . VII.

PE R transuersam vitramque Burgundiam prosperè iis fuit ad diem alterum Pentecostes, quo eadem ex causa octo ex illis ægrotarunt, Maij tamen postremo, dyariis brevibus ægrè corpus trahentes Remos attigere; quantis Alani lætitiis, & Seminarij haud facile dictu est. Itum iis obuiam longo tractu, omnique amoris effusi teneritate accepti, & habiti, coactique non ante pergere quam vites dierum aliquot placida quiete refouissent, & Seminarij alumnos suo alloquio, & consuetudine recreassent.

Offendêre ibidem S. Raphi Episcopum Golduellum & Mortonum quos Roma profectos diximus ut Angliam peterent, sed hunc ægrotantem, valetudinis ambiguæ alterum, ambos senes, vegetiores pietate quam corpore, atque ob eam rem omissa Anglia Romam reddituros itineribus præsertim pestilentia interceptis quæ Parisis grassabatur, nec sinebat illinc quod monet Episcopus, necessarias sibi in Anglia transmitti pecunias, qua quidem ipse mutatione propositi iacturam fecit solus mortis pretiosæ, aut perpetui pro Christo carceris, quæ illum manebant ut primum excedisset ad eò sibi graphicis expressum ductibus exploratores opperiebantur. Missioni certè nihil obfuit; Reginam siquidem eiisque Administros ille eius aduentus, diris suspicionibus fatigabat. Ad me sèpius, inquit Campianus, Anglus nobilis reique publicæ non ignarus, refertque hunc eius aduentum magnam literarum & sermonum materiam dare, & suspendere animos opinione sinistri euentus, nec enim talem & tali ætate, commissurum se itineri tam laborioso, nisi foret in promptu ingens aliquis motus; hoc est rebellionis intestinæ, aut externi belli.

Dum

Dum Remis subsistit Campianus, subiit animum ex Doctore Alanō quærere, de hoc suo itinere quid re ipsa sentiret; quid speraret? fuisse saltem in Dei gloriam, & animarum lucrum iis haud impares quos in Bohemia, Deo proprio legerat. Cui Alanus disertè [P. Edmunde nihil dico quanto plus Angliæ, quam Bohemiæ debeas; Londino quam Pragæ; ac tibi quidem gratulor plurimum, illatas ab Anglia per Vvidum in Bohemos ruinas, fuisse abs te non exigua ex parte instauratas; sed idem, mihi crede, præstituri sunt vel plures, vel unus ex Societate. Tu tota contentione agendi, & ferendi; unius animæ si luerum feceris, puta omnes labores à te optimè collocatos.] Vetus enim vero dictat mihi animus, te quamplurimorum conuersationibus auctumiri; vberiorem enim puto animarum messem ab Anglia quam à Bohemia suggeri; præterquam quod Anglia spe honorarij pinguioris, quam Bohemia te conduceat, mortis nimitum gloriose in propugnanda fide; atque adeo in officio viri fortis, pro chara patria opere:] hæc sibi Campianus ab Alanō dicta sape familiaribus narravit, iisque se sensit non mediocriter animatum.

Pridie quam se itineri daret, rogatus ab alumnis cohortationem ad eos habuit, eò libentius, quod iuuit experiri, an linguam patram, post defactadinem annorum octo haberet expeditam. Dixit de martyrio tam ardenter in illa Christi verba, *Ignem veni mittere in terram*, ut cum magna voce ignem sapientis exclamaret, vicini accurrerent ad eum restinguendum, rati ædes incendio correptas: unus ex auditoribus Alanus tam eleganter Anglicè memorat locutum ut si recens adesset ex Anglia.

Profecti sunt Remis nostri tres die Iulij sexto; iuuit seminarium abeuntes liberati precum, ieiuniorum, & sacrorum viatico; secutus est post paulum Sceruinus Pascali comite aliisque duobus, sed diuersa via, ut Diepæ in Nortmannia, consensa naui, transueherentur in Angliam. Adiunxere se iis aliqui ex Seminario, sed omnes seiunctim vel bini vel pauci, ne quod sui inditium plures darent, aut si continget ingressos Angliam comprehendendi retis iactu eodem ne inuoluerentur uniuersi.

Personio iter Campiano, & F. Emersono, Audomaro fuit, milliaribus viginti à portu Caloesio qui velificatione milliarium haud plusquam triginta distat ab urbe Dubri, è regione in Anglia sita. Audomari Patres Collegij, & Anglis proximi, & crebris nuntiis res illorum edocti, pertinuere ne nostri frumenta irent in beneficium aliorum, se vero in certum extitum darent. Quamobrem nihil omiserunt, ut Personum, & Campianum ab eo traiectu dimouerent. Fama enim eorum aduentus prænuntia, suspiciones Reginæ eiisque consiliariis inieetas, longè à religionis studio, & salute animatum diuersas; quocumque appellerent tenendos; explorari vectores inditorum singularitate tam cuique propria, ut non possent scrutantes deludi: ipsorum vero præ omnibus haberi nomina, quæ ut maximè commutarent, haberi effigies & vultus utriusque, ad veri speciem viuis coloribus expressos, quos cum præsentibus conferrent, frustraque tunc fore personæ cuiusvis ornatum, & habitum. Conducibilius in præ-

sens nihil esse quam prostratione morosa & lenta , arrestam in censem oculos custodum vigiliam frangere , desperaturos omnino aduentum tam diu in cassum expectatum , certoque credituros , metu factum ut expectati non venirent , & curas , iterque alio verterent . Nam cui Angliae bono , ex partu in carcetem recta , ex carcere in furcam raptari ?

Hæc illi , & verè , de timendi causis . Sledius enim scelerosus , & proditionibus infamis , de quibus alias ; Romæ agens , & per Galliam transiens , Sacerdotum Anglorum collegerat nomina , & vultus descripsérat , eorumque exempla alia Parisiis Angliae legato tradiderat ad consiliarios regios transmittenda ; secum ipse alia Londinum præcurrēns detulerat . Et quamvis de facie Campianum extra Angliam non nosset , fecisse tamen inditum creditur ex quo posset appulsus agnoscī . Verum à Sledio , seu quouis alio , Romæ , Remis , vel Genevæ degente factum (habuit enim Valsingamus sagacissimus coniurationum indagator vel excogitator eiusmodi hominam venalem ubique operam , magno suo , & damnoso sumptu) certum est portis urbium ad mare prostituisse affixos Personij , & Campiani vultus ut si aditum illac tentare contingeret , ex eorum similitudine deprehenderentur . Eam ob rem Patrum Audomarensium sapiens caritas , nec visa est posse nimium negligi , nec tota audiri ; ne dilata diu profectio Catholicorum falleret expectationem , & timiditatis potius apud eos contraheret maculam , quam iusti , & necessarij timoris . Media igitur statutum est ire , traiectus aleam tentaret alter . Audomari alter vel de capto socio cognoscens permaneret ; vel feliciter Angliam ingressum , opportunis eius munitis consiliis sequeretur .

Posebat ratio , viam Campiano præire Personum tūm quod esset missiōne Præfectus , tūm quod industria & dexteritate libera multum excelleret . Transmutat ergo se in Ducem militarium ordinum , cuius certè tūm formam , tūm bellicam speciem , atque adeo cūm liberet incessu gerebat dignitatem ; quibus cūm reliquum adiecerat , militaris elegantiæ . Paratum ; negauit Campianus (reque ipsa evenit) fote ut ab ullo custodum posset quantumuis lynceo & oculo agnoscī , vel in suspicionem venire transfigurati Iesuitæ . Quin & plus etiam , quam quod prædixerat contigit . Nam Caloesio Dubrim cūm applicuisset Personius Iunij sexto & decimo , loci Gubernatorem adit , sui quidem haudquam velut homin's noui , & patū noti sed rogatus ut suis mandaret , ne mercatorem Hiberni Parritium nomine bjduo adfuturum morarentur (erat is Campianus) sua enī plurimum interesse , ut Londini quamprimum adesset ; nec is piura , nec quicquam ex eo percunctatus est Gubernator ; statim ergo ex portu per naues quæ Caloesio perpetuo commeant , Campianus vrget proficisciatur , festinet , securè veniat , se passis brachiis Londini eum præstolari , quo se paraturus illi hospitium conferebat . Sed enim Campiano plus rumor nocuit ad Reginæ aures repente perlatus de clandestino in Angliam Personij ingressu , quam commendatio prodesset portus custodibus indicta . Eius auctrix rumoris , Catholicorum lœtitia impotens , nec defuturi sunt unquam inter multos ,

multos, qui loquacitatis improbae coercitione disrumpantur, nisi ore ex-
pirent quod interius calet, credantque alteri arcanum, quod premere ipsi-
met nesciunt: hinc editiones ab aula nouæ Ministris Dubrensis de om-
nium vectorum exquisitorum perscrutatione, & examinibus ne præstigiis ad-
scititiarum personarum iis illuderetur. Campianus acceptis Personis literis Calcesium accurrit, totus nomine, schemate, professione mercator Iber-
nus cum Emersono veluti famulo. Intumuerat fretum, factumque diuini-
tus, ne posset ante quatriduum transmitti, ut suus, inquit, in Angliam adi-
tus cordi foret Præcursori sanctissimo Ioanni eniā natus colebatur, lu-
nij enim vicesimo quarto, ingressus mare, postridie albente aurora Dubrim
applicuit. Fuerat autem beato Præcursori, à puerō tenerè addictus ex quo
Oxfordij cooptatus in Collegium fuerat eius nomine insignitum. Ex quo
autem vitam conuersioni suorum deuouerat, nullus præterierat dies, quin
eius præsidium ad hoc sedulo imploraret. Dubri ad litus aceruo lapidum
tegente procumbit in genua, & decussatis ad pectus brachiis, Deo se victi-
mam consecrat, sudore, aut sanguine, viuens aut moriens, vt cumque iuf-
fisset litatus. Post hæc patrono suo peregrinorum Duci, suum illum
in Angliam lubricum, & difficilem aditum enixè commendauit. Habemus
quæ sequuntur ex eius literis ad amicum quem à quadrimestri iam viuis
ereptum nesciebat. Dubrim veneram, inquit, cum homulo meo, (Emer-
sono scilicet statura pusillo) nihilque propius fuit quām ut teneremur. Iu-
bemur enim Gubernatori nos sistere, qui primo aspectu non falsò coniecit
esse re vera qui eramus, religionis autē iectatores, hæreticarum partium
inimicos, confictis dissimulatos nominibus; fidei causa aliquamdiu à Patria
extores; nunc reduces ad eam magnis animis propagandam: instabat de-
nique vehementer esse me Doctorem Alanum, ego verè constantēque ne-
gabam, paratus si veller iureiando fidem facere non credenti. At is nihilo
seculū semel & sèpiùs edicit esse nos Londinum sub militari præsidio
traducendos, & supremo fistendos tribunalī. Iamque ad portas Palatij cum
satellitibus quibus imponeremur equi stabant, cum haud scio quo motu,
& cuius instinctu ex templo mutatus est, nisi mei patroni Ioannis Baptistæ
quem interea enixè in auxilium vocabam, petebámque unum mihi saltrem
annum impetraret, quem in religionis obsequium liber insumerem. (Quod
obtinuit ita cumulatè ut ab eius ingressu in Angliam ad tempus quo com-
prehensus est dies interfuerint unus, & viginti supra integrum annum)
rebus igitur, ait, in alia omnia quām imminebant versis, foras iterum
prodit lenex (cui beneficiat Deus) & ite inquit, benè ambulate, ego vos
liberos dimitto. Ad hæc euaniimus illico; quæ & similia cùm attentè apud
me recogito firmius statuo, tunc me, non prius, capiendum cum ex Dei
maiori gloria fuerit.] Equi porrò illum ad tribunal Londinum portaturi
vñsi fuere ad iter Dubri grauescendum ad ripam Australem Tamisij, vnde
alueo Londinum peruenit, sollicitus interim quo se tueretur, & abderet,
dum de Personio rescisset: verum periculo iam hic occurrerat. Audomari
enim prouidè in futurum cum Campiano conuenerat quod meliori deinde

confilio mutauit; recta nempe in carcere ab ingressu ire, quo annos aliquot Societatis nouitius claudebatur Thomas Pondo, Christi Athleta fortissimus; si domum idoneam repertisset, eius in urbe regionem, & locum Thomæ fidenter indicare; sin autem ut eam reperiret eius opera vti. Campianum vero ex eodem Thoma in carcere de Personij latebris cognitum.

Georgij Gilberti virtus & merita. Campiani Londonum ingressus industrius. Primi eius labores, & fama, & periculum. Sacerdotum cætum Personius colligit, ubi tria valde utilia decernuntur. Proditoris apostata in iis deprehendendis vana improbitas.

C A P V T VIII.

IN G I animo vix possit quanto gaudio Pondus repente in carcere improuisum sibi Personium viderit, sed non lieuit diu tam incundo quam insperato bono frui, ne salutationis præter modum effusæ mora prolixior, omen criminorum cuiquam proditori foret. Quare mittit confessim qui nobilem iuuenem Georgium Gilbertum accersat, quo nec fidelior alias Londini, nec Personio poterat venire gravior. Et debetur hic post triennium insignis huic locus; nunc à Personio cur tantum amaretur dicam. Erat is educatione Puritanus, errabatque magis à fidei quam morum regula (quoniam raro, qui peccat credendo, agendo recte viuat) sapiebant huic à teneris diuina, salutis curæ, & letitatio piorum librorum, quorum illi erat copiosissima supellex. Adultum cepit, quæ solet iuvenes, cupidus; cognoscendi extrema & videndi. Profectus in Galliam dum Parisis moratur incidit, in Thomam Darbiscir, natione Anglum Societatis nostræ Sacerdotem, quo cum de rebus ad religionem spectantibus, aliquoties collocutus, cœpit tandem in sectæ quam profitebatur securitate vacillare, nec ultra dubitationem, tunc quidem exiit; sed sperauit se Romæ deliberatum de illa certius. Illic cum Personio interdum, & agens & disputans, tantum hausit e cœlo veræ lucis ut natus Catholicus, non recens factus videretur, sequi moribus talem in Anglia etiam, quod breui rediit, exhiberet. Iam quo die Londini, & domi Personium habuit, erat hoc ipso solennibus tabulis nuptias, cum nobili virgine iuncturus, nobilis, & ipse, & hæres unicus, opumque maximarum; sed Personij